

LA LLENGUA DELS CATALANS (1)

El català, és la llengua que parlen els habitants dels Països Catalans. Aquests estan situats a l'Est d'Espanya i una part del Sud de França que ocupa el vessant Nord dels Pirineus Orientals. El seu territori o àrea d'extensió comprèn l'antic Principat de Catalunya (llevat de la Vall d'Aran, on parlen gascó); el País Valencià, menys una zona occidental; les Illes Balears, una zona actualment d'Aragó fronterera amb Lleida, Tarragona i Castelló; una petita zona de Múrcia tocant a Alacant (part dels termes de Iecla, Jumella i Favarella); el Principat d'Andorra (on és la llengua oficial); gairabé tot el departament francès dels Pirineus Orientals, dit Rosselló; i també la ciutat de l'Alguer, a Sardenya, territori de domini italià. Ocupa una extensió aproximada de 60.000 km². i, donat que en els tres Estats les estadístiques no fan esment del nombre d'habitants de parla catalana, resulta que essent la xifra total de població superior als 8.750.000 habitants, es pot calcular en més de sis milions el nombre dels que el parlen habitualment.

Lingüísticament, el català és considerat, dins les llengües romàniques, com una llengua que ocupa una posició intermèdia entre les gal·lo-itàliques i les hispàniques, presentant semblances amb l'occità i amb l'aragonès. Format en base del llatí, el català va néixer a la part oriental dels Pirineus, seguint una evolució lenta i gradual de manera que cap generació tingué noció de canvi, fet que fa impossible datar o precisar el moment en què comença la història de la llengua.

És al s. IX i més encara als s. X i XI quan apareixen els primers mots i frases catalanes enmig dels textos llatins. Al s. XI es compta amb un llarg nombre de passatges catalans, i des del 1150 es comencen a conèixer gran nombre de documents sencers en català.

Al s. XII apareix el primer text literari: les Homilies d'Organyà, el qual segueixen de manera immediata textos poètics. A l'Edat Mitjana, a la Corona d'Aragó el català era la llengua parlada per un 80% de la població, i a partir del s. XIII amb Ramon Llull, adquireix categoria de llengua literària. El s. XV és l'època de la màxima esplendor, que perdura fins a la unió amb la corona de Castella, data en què comença l'etapa de la decadència (que comprèn els s. XVI, XVII i XVIII). A partir del 1716, en què, pel Decret de Nova Planta, es declara el castellà llengua oficial, el català resta en poques mostres de llengua escrita fins al final dels s. XVIII, conservant-se en la literatura popular, en la cançó i en la literatura religiosa.